

نگاهی به تنها کرسی شیعه‌شناسی در آمریکای شمالی

Prince Alwaleed Bin Talal

مركز الأمير الوليد بن طلال للإسلاميات

Centre of Islamic Studies

۲- برنامه مطالعات اسلامی ولید بن طلال در دانشگاه هاروارد

ولید بن طلال در سال ۲۰۰۰ میلادی مبلغ ۲۰ میلیون دلار برای ایجاد برنامه مطالعات اسلامی به دانشگاه هاروارد کمک مالی کرد.^۲

۳- مرکز تفاهم اسلام - مسیحیت در دانشگاه جورج تاون

این مرکز در سال ۱۹۹۳ با همکاری و توافق بنیاد روابط اسلام و مسیحیت ژنو و دانشگاه جورج تاون با هدف تقویت روابط ملت‌های مسلمان و

۱- مرکز مطالعات اسلامی ولید بن طلال در دانشگاه کمبریج

این مرکز در سال ۲۰۰۸ میلادی با حمایت مالی ولید بن طلال، جانشین مرکز مطالعات اسلامی و خاورمیانه دانشگاه کمبریج که در سال ۱۹۶۰ توسط پروفسور آرتور آربری تأسیس شده بود، ایجاد گردید. او برای این منظور مبلغ ۲۰ میلیون دلار را اختصاص داد. مأموریتی که برای این مرکز تبیین می‌شود این است که با همکاری مراکز مطالعات اسلامی در دانشگاه‌های معتبر جهان با انجام برنامه‌های تحقیقاتی و برگزاری کنفرانس‌ها و سخنرانی‌های عمومی، تصویری خوب از اسلام در رسانه‌های غربی ارائه نماید.^۱

2 - <http://www.islamicstudies.harvard.edu/>

۱ - جهت شناخت بیشتر به صفحه رسمی این مرکز به آدرس <https://www.uk.ac.cam.cis> مراجعه شود.

۵- مرکز مطالعات و تحقیقات آمریکا در دانشگاه آمریکایی بیروت و دانشگاه آمریکایی قاهره

این مراکز نیز در سال ۲۰۰۳ با کمک مالی ولید بن طلال تأسیس شدند.

موارد فوق بخشی از فعالیت‌های بن طلال در حوزه مطالعات اسلامی است. آنچه مشخص است این است که وی بر مبنای راهبرد آموزشی مشخص، به سرمایه گذاری بلند مدت برای تربیت، آموزش و جذب نخبگان، اسلام پژوهان و دانشجویان رشته مطالعات اسلامی در راستای منافع خویش پرداخته است. این راهبرد در زمینه اعطای بورس تحصیلی به دانشجویان مقاطع دکتری و فوق دکتری، ارائه فرصت مطالعاتی به پژوهشگران مطالعات اسلامی، آموزش متخصصان نسخه‌های خطی اسلامی و کارکنان بخش‌های هنر اسلامی در موزه‌ها به اجرا در آمده است. همانگونه که در اهداف و مأموریت ذکر شده برای مراکز تأسیس شده در دانشگاه‌های مختلف آمده است، ولید بن طلال با این اقدامات، سعی دارد تا گفتمان و قرائت تازه‌ای از اسلام و مسلمانان ارائه کند که همراه و همساز با مبانی اندیشه غربی باشد. قرائتی از

کشورهای اسلامی با غرب و نیز مسلمانان و مسیحیان تأسیس شد. ولید بن طلال در سال ۲۰۰۵ مبلغ ۲۰ میلیون دلار برای تقویت و گسترش فعالیت‌های مرکز تفاهم اسلام - مسیحیت به این دانشگاه کمک کرد و نام خود را در ابتدای نام مرکز گذاشت. این کمک از نظر مقدار و میزان آن در تاریخ این دانشگاه در مقام دوم قرار دارد.^۱

۴- مرکز مطالعه اسلام در جهان معاصر ولید بن طلال در دانشگاه ادینبورو انگلستان

این مرکز در سال ۲۰۱۰ با اعطای کمک بنیاد خیریه ولید بن طلال پا گرفت. هدف ولید بن طلال و دانشگاه ادینبورو از راه اندازی این مرکز تحقیقاتی، به اجرا درآوردن طرح‌های پژوهشی با هدف معرفی تاریخ اسلام است و اینکه چگونه تاریخ اسلام و مسلمانان در دنیای مدرن توجیه و تفسیر می‌شود.

1 - https://global.georgetown.edu/georgetown_units/prince-alwaleed-bin-talal-center-for-muslim-christian-understanding

زیرا منابع عظیم مالی این مجال را به او خواهد داد تا به تأسیس مراکز بیشتری با رویکرد مشابه اقدام کند و در آینده شاهد ظهور مراکز بیشتری با حمایت‌ها و کمک‌های مالی ولید بن طلال خواهیم بود.

تهدید دیگر این است که با توجه به نگاه منفی او نسبت به تشیع، بدون شک مجاللی به پژوهشگران شیعی جهت فعالیت نخواهد داد و مهمتر از آن تبیین منطبق با تشیع اصیل از دل پژوهش‌های این قبیل مؤسسات بیرون نخواهد آمد.

اما علیرغم این موضوع، مطالعات مربوط به شیعه‌شناسی در حال گسترش است. به‌طور کلی در حدود سه دهه گذشته تمایل بیشتری نسبت به اسلام شیعی وجود داشته است. وقوع انقلاب اسلامی در ایران و ظهور و فعالیت گروه‌های شیعی مانند حزب الله در لبنان و حوثی‌ها در یمن، تعرض آمریکا به عراق و اشغال این کشور در دو دهه اخیر و برخی عوامل ژئوپولیتیک باعث افزایش گرایش به مطالعه بر روی تشیع به عنوان شاخه‌ای از مطالعات اسلامی شده و مطالعات شیعی در دانشگاه‌های غربی به ویژه شمال آمریکا افزایش یافته است. هر چه به جلو می‌رویم،

اسلام که او در حال علمی سازی آن از طریق تأسیس چنین مراکزی در معتبرترین دانشگاه ای جهان است قرائتی لیبرال، محافظه کارانه و خالی از هر گونه الگو و فرهنگ جهادی و استکبار ستیزی است. بدون شک چنین قرائتی از اسلام هرگز مورد تأیید و منطبق با بنیان‌های فکری و اعتقادی شیعه نیست اگرچه قرابتی با وهابیت نیز ندارد.

این موضوع از دو جنبه می‌تواند تهدید تلقی شود از یک سو گسترش فعالیت‌های ولید بن طلال این فرصت را برای او فراهم می‌آورد تا هدایت و جهت دهی اسلام پژوهی در مراکز آکادمیک غربی را به دست بگیرد. با روند کنونی به نظر می‌آید طی یک یا دو دهه آینده، کنترل و هدایت بسیاری از مراکز و مؤسسات اسلام شناسی آکادمیک در جهان غرب به دست ولید بن طلال قرار گیرد و به تبع آن، بازنمایی و تصویرسازی‌هایی که مؤسسات و رسانه‌های ولید بن طلال از اسلام و مسلمانان ارائه می‌دهند، می‌تواند جهت گیری محتوای مطالعات اسلامی در جهان و تلقی افکار عمومی و سیاست‌گذاران غربی از اسلام و مسلمانان را شکل (و یا دست کم تحت تأثیر قرار) دهد.

دانشگاه‌های بیشتری به مطالعات شیعی تمایل پیدا می‌کنند.^۱ به طور مثال، در «آکادمی آمریکایی دین»^۲ که گردهمایی سالانه حدود ۷ هزار استاد الهیات است، پنل‌های بیشتری به مطالعه و بررسی ابعاد مختلف تشیع اختصاص داده می‌شود. در حال حاضر کتاب‌های بیشتری نیز در مورد تشیع و ابعاد مختلف آن در حال انتشار است و چنانچه در ابتدا گفته شد، اگرچه از آغاز مطالعات اسلامی تا مدت‌ها تشیع از دیدگاه اهل سنت مطالعه می‌شد اما امروز تا اندازه‌ای این آگاهی وجود دارد که اسلام شیعی باید از طریق منابع شیعی مورد مطالعه قرار گیرد. شاید به همین سبب باشد که در دانشگاه ای آمریکای شمالی علاقه زیادی به مطالعه اقلیت‌ها در اسلام به‌ویژه شیعیان ایجاد شده است و اساتید شیعه بیشتری در حال تدریس اسلام در دانشگاه هستند. البته این رشد، به معنی کفایت لازم در حوزه شیعه پژوهی نیست زیرا در قیاس با تعدد مراکز اسلام شناسی و از طرف دیگر ظرفیت موجود در حوزه مطالعات شیعه پژوهی، همه آنچه تاکنون ایجاد شده است،

۱ - رجوع شود به مصاحبه پایگاه خبری شفقنا با پروفیسور حمید کنیری در تاریخ ۷ بهمن ۱۳۹۹ به آدرس: <https://fa.shafaqna.com/news/1087435/>

2 - American Academy of Religion

درصد ناچیزی است. امروزه در اروپا و امریکای شمالی، تنها یک کرسی تخصصی شیعه شناسی وجود دارد و به جز آن، هیچ دپارتمان یا کرسی علمی دیگری که مختص مطالعات شیعه اثنی عشری باشد، وجود ندارد.

همین موضوع بهانه‌ای است تا به بررسی این تک کرسی شیعه پژوهی در منطقه آمریکای شمالی پردازیم:

کرسی شیعه شناسی امام علی (علیه السلام) در هارتفورد

کرسی شیعه شناسی امام علی (علیه السلام) در حوزه علمیه هارتفورد تأسیس شده است و در حقیقت این حوزه دینی، میزبان این کرسی محسوب می‌شود؛ از این رو پیش از بررسی کرسی امام علی (علیه السلام) لازم است تا نگاهی اجمالی به حوزه دینی هارتفورد داشته باشیم:

حوزه علمیه هارتفورد یک کالج الهیاتی مسیحیت کاتولیک در دانشگاه هارتفورد، در ایالت کنتیکت است. تاریخ ایجاد حوزه علمیه هارتفورد به سال ۱۸۳۳ و زمانی که اتحادیه شبانی ایالت کنتیکت، برای آموزش نمایندگان جماعت^۳ به عنوان مبلغان دینی تشکیل شد، باز می‌گردد. یک

3 - Congregational Ministers

کنسرسیوم الهیات در جهان است. حوزه علمیه هارتفورد دارای دو مرکز دانشگاهی است که عبارتند از «انستیتوی تحقیقات دین در هارتفورد»^۷ و «مرکز مطالعات دین اسلام و روابط مسیحیان و مسلمانان دونکان بلک مک دونالد»^۸. گرچه به سبب فعالیت‌های دانکن بلک مک دونالد، پیشینه مطالعه اسلام در هارتفورد به سال ۱۸۹۳ بازمی‌گردد اما مرکز مک‌دونالد، قدیمی‌ترین مرکز برای این‌گونه مطالعات است که به طور رسمی در سال ۱۹۷۳ تأسیس شده است. در هارتفورد برای مطالعات اسلامی دو درجه تحصیلی وجود دارد: روحانیت اسلامی و دکترای مطالعات اسلامی و روابط اسلام و مسیحیت. همچنین مجله علمی «جهان اسلام» که یکی از قدیمی‌ترین و مشهورترین مجلات علمی جهان است از سال ۱۹۳۸ توسط دانشگاه هارتفورد منتشر می‌شود.

در سال ۲۰۱۵، حوزه علمیه هارتفورد، کرسی امام علی (علیه السلام) را با هدف مطالعه بر روی مذهب تشیع و نیز گفت‌وگو

سال بعد «موسسه الهیات کنتیکت»^۱ در ایست ویندزور هیل^۲، ایالت کنتیکت ایجاد شد. این مؤسسه در سال ۱۸۶۵ به هارتفورد نقل مکان کرد. کالج کتاب مقدس که در سال ۱۹۰۲ وابسته به حوزه علمیه بود، نام خود را به «مدرسه تربیت دینی هارتفورد»^۳ تغییر داد. «مدرسه تیشیری کندی»^۴ نیز به عنوان یک نهاد الهیاتی دیگر به مدرسه هارتفورد متصل و وابسته شد، در سال ۱۹۱۳، سه نهاد فوق یعنی مؤسسه الهیات، مدرسه تربیت دینی هارتفورد و مدرسه تیشیری کندی، با هم ترکیب و در سال ۱۹۶۱ به طور قانونی ادغام شدند و نام جدید «بنیاد حوزه علمیه هارتفورد»^۵ را تصویب کردند. از جمله فعالیت‌های این بنیاد، انتشار فصلنامه هارتفورد است که از سال ۱۹۶۰ تا ۱۹۶۸ منتشر می‌شد.

حوزه علمیه هارتفورد از سال ۱۹۷۲ شروع به ارائه فعالیت جدی در گفت‌وگوی مسیحیان و مسلمانان کرد. در تاریخ اول ژانویه ۲۰۱۸، حوزه علمیه هارتفورد به «موسسه الهیات بوستون»^۶ پیوست که بزرگترین

7 - the Hartford Institute for Religion Research

8 - the Duncan Black Macdonald Center for the Study of Islam and Christian-Muslim Relations

1 - Theological Institute of Connecticut

2- East Windows Hill

3 - Hartford School of Religious Pedagogy

4 - Kennedy School of Missions

5 - Hartford seminary foundation

6 - Boston Theological Institute (BTI)

میان مذاهب اسلامی، به عنوان اولین کرسی دانشگاهی اختصاص داده شده به شیعه شناسی در آمریکای شمالی تأسیس کرد.

این کرسی که با همکاری اندیشمندان، صاحب نظران علوم دینی و با کمک حمایت های مردمی از جمله انجمن جهانی مسلمانان آمریکا^۱، فدراسیون جهانی شیعیان خوجه اثنی عشری^۲، کتابخانه یادبود و مرکز منابع اسلامی ملا اصغر (MARC) و نیز بنیاد محسن و فوزیه جعفر^۳ و با پشتوانه مالی یک میلیون و ۵۰۰ هزار دلار تأسیس شد، قرار است ضمن مطالعات علمی، در شناساندن شخصیت امام علی (علیه السلام) به جامعه علمی آمریکا و جهان، برای مطالعه تشیع و ترویج همزیستی مسالمت آمیز بین ادیان مختلف، فعالیت داشته باشد.

کرسی امام علی (علیه السلام) اگرچه در هدف اول، فرصت حضور شیعه در فضای آکادمیک را فراهم کرده اما در ورای آن، همه مذاهب اسلامی از جمله شیعه و سنی را به گفت و گو تشویق می کند. در نتیجه تحولات سیاسی در خاورمیانه،

- 1 - The Universal Muslim Association of America
- 2 - The World Federation of Khoja Shia Ithna-Asheri Muslim Communities
- 3 - Muhsin and Fauzia Jaffer Foundation

فرقه گرایی در سراسر جهان افزایش یافته است. یکی از اهداف مطرح در ایجاد این کرسی ترویج گفت و گوی بین مذاهب در جهان اسلام براساس مطالعه و مباحثه علمی است.

نقش دکتر محمود ایوب^۴ استاد بازنشسته حوزه علمیه هارتفورد در تأسیس و مدیریت این کرسی امری غیر قابل انکار است.

رؤسای کرسی امام علی (علیه السلام) از آغاز تاکنون^۵:

۱- دکتر عمار نخجوانی:

پس از تأسیس کرسی در سال ۲۰۱۵، اولین عضو هیئت علمی که ریاست آن را بر عهده گرفت، دکتر سید عمار نخجوانی بود. دکتر نخجوانی

۴ - پروفیسور محمود ایوب، اندیشمند مسلمان و لبنانی الاصل و استاد بخش ادیان دانشگاه تمپل آمریکا است که از سال ۱۹۶۴ تاکنون مقیم این کشور است. رساله دکتری وی در زمینه «عاشورای حسینی» است که به چاپ رسیده و به عنوان منبعی انگلیسی در این زمینه به شمار می رود.

۵ - هدف از معرفی افراد در این بخش، صرفاً جهت آشنایی مخاطبان با این شخصیت ها می باشد و به معنی تأیید آراء و اندیشه های آنها نیست.

نگاهی به تنها کرسی شیعه‌شناسی در آمریکای شمالی

مسلمانان در جهان امروز به پژوهش پرداخته است. وی پیش از آغاز فعالیت در حوزه دینی هارتفورد، در کمیسیون حقوق بشر اسلامی در لندن مشغول به فعالیت بود. دکتر سیف الدین کارا آثار متعددی را در حوزه‌های مختلف شیعی به رشته تحریر در آورده است و البته در کنار آن، برخی پروژه‌های مرتبط را مدیریت کرده است از جمله پروژه «تلاش برای دستیابی به راه حل دائمی برای خشونت میان مسلمانان»^۱ که به سفارش شبکه جهانی عدالت^۲ به انجام رساند. وی از سال ۲۰۱۷-۲۰۱۹ ریاست کرسی امام علی (علیه السلام) را بر عهده داشت.

یکی از کتاب‌های وی، «در جستجوی مصحف علی بن ابیطالب: تاریخ و روایات نخستین نسخه قرآن» است. البته پیشتر او مقاله‌ای با عنوان «حذف مصحف علی ابن ابیطالب: مطالعه روایات درباره نخستین نسخه قرآن» در مجله مطالعات خاورمیانه منتشر کرد که این کتاب نسخه تکمیلی آن مقاله محسوب می‌شود. دکتر سیف الدین کارا در این کتاب تلاش نموده است تا توجه محافل علمی را به نسخه قرآن گردآوری شده توسط

1 - Working Towards a Long-Term Solution to Internecine Muslim Violence
2 - Universal Justice Network

از جمله شخصیت‌های جوان شیعی است که چهره‌ای رسانه‌ای به شمار می‌رود و سخنرانی‌های او در سراسر جهان دارای مخاطب است. همین فعالیت‌های وی باعث شده است تا نام وی چندین بار در لیست ۵۰۰ نفر با نفوذترین مسلمانان جهان قرار گیرد. دکتر نخجوانی تا سال ۲۰۱۷ به مدت دو سال ریاست کرسی را بر عهده داشت.

۲- دکتر سیف الدین کارا:

دومین عهده دار ریاست کرسی شیعه‌شناسی امام علی (علیه السلام) دکتر سیف الدین کارا، دارای مدرک دکترای مطالعات اسلامی از دانشگاه دورهام انگلستان است. او که اصالتی ترکیه‌ای دارد و به عنوان پژوهشگری میان رشته‌ای شناخته می‌شود، در حوزه‌های اسلام شیعی، تاریخ صدر اسلام، فقه اسلامی، اسلام و سیاست، مطالعات حدیثی و نیز مسائل اسلام و

امام علی (علیه السلام) که بنابر گزارشات شیعه و سنی، اولین نسخه کامل قرآن به شمار می‌رود، معطوف کند و در عین حال نشان دهد که این نسخه با نسخه جمع آوری شده توسط خلیفه سوم تفاوتی ندارد.^۱

۳- دکتر حسین کمالی

سومین دارنده کرسی امام علی (علیه السلام)، دکتر حسین کمالی است. او مدرک کارشناسی ارشد و دکتری خود را در رشته تاریخ از دانشگاه کلمبیا گرفته است. وی پیش از تصدی این سمت، از سال ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۷ استادیار گروه مطالعات آسیا و خاورمیانه در کالج برنارد^۲ و دانشگاه کلمبیا^۳ بود. دکتر کمالی همچنین در دانشگاه سیتی

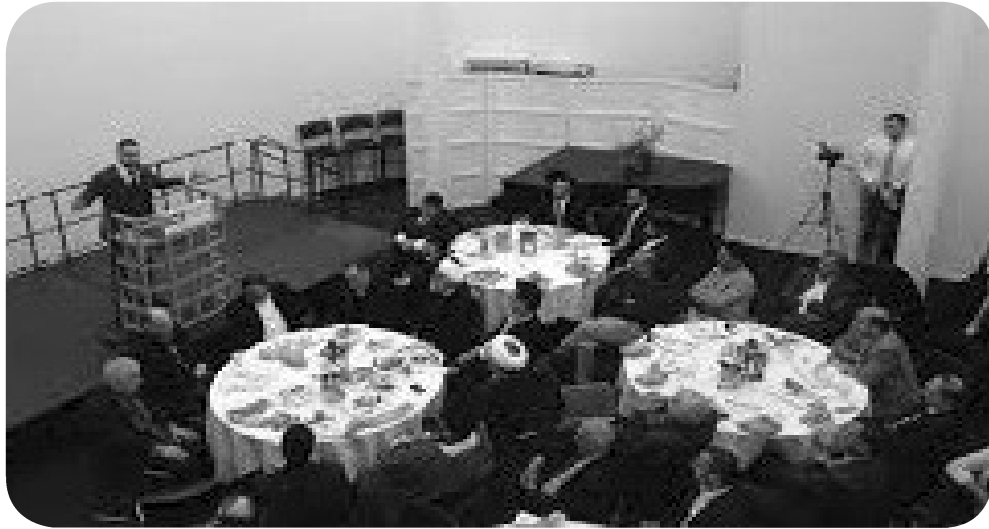
نیویورک^۴، کالج هانتز^۵ و کالج بروکلین^۶ تدریس کرده است. او نویسنده آثار متعددی در حوزه تاریخ شیعه است. از جمله آثار وی کتاب «خدا و انسان در تهران»^۷ است که در سال ۲۰۱۸ توسط انتشارات دانشگاه کلمبیا به چاپ رسیده است. همچنین کتاب دیگر وی، کتاب «تاریخ اسلام در ۲۱ زن»^۸ است که از سوی انتشارات وان ورلد^۹ به چاپ رسیده است.

دکتر کمالی همچنین مقالات متعددی به زبان‌های انگلیسی و فارسی در نشریات مختلف به چاپ رسانده است.

- 4 - the City University of New York
- 5 - Hunter College
- 6 - Brooklyn College
- 7 - God & Man in Tehran
- 8 - A history of Islam in 21 Women
- 9- One World

۱ - مصاحبه پایگاه خبری شفقنا با پروفیسور سیف الدین کارا به تاریخ ۲۹ مرداد ۱۳۹۸

- 2 - Barnard College
- 3 - Columbia University

نشست‌ها و سخنرانی‌ها:

دوره‌ها تمرکز ویژه‌ای بر روی فقه شیعه، کلام، حدیث و مطالعات قرآنی از جمله رویکرد شیعه به تاریخ متنی قرآن و ادعای تحریف آن صورت می‌پذیرد. علاوه بر این، همچنین جوامع معاصر شیعه در سراسر جهان مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

علاوه بر دوره‌های ذکر شده، کرسی امام علی علیه السلام همچنین میزبان برخی نشست‌ها و سخنرانی‌ها با موضوعات مختلف مرتبط با تشیع است که به برخی از آنها که پیشتر برگزار گردیده اشاره می‌شود:

۱- باور به آخرالزمان و مهدی در صدر اسلام؛ میان هویت فرقه‌ای و

در کرسی امام علی علیه السلام جهت تبیین تشیع برای مخاطبان دوره‌های مختلفی از جمله تاریخ تشیع، علوم حدیث شیعه، حقوق بشر و ... برگزار می‌گردد. به طور مثال در دوره «مقدمه‌ای بر تاریخ تشیع»، با بررسی وقایع مهمی مانند جانشینی پیامبر صلی الله علیه و آله و نیز غیبت امام مهدی (عج) و همچنین نقش دولت‌های شیعه از جمله آل بویه، صفویه، قاجاریه و انقلاب اسلامی در ایران، مطالعه‌ای تاریخی درباره بسط اسلام شیعی صورت می‌گیرد. در این دوره دانشجویان با مباحث مختلف در مورد ریشه‌های اسلام شیعی و دیدگاه‌های موجود در این زمینه آشنا می‌شوند. در این

۴- هنر همزیستی در آموزه‌های شیعیان امامیه؛ ارائه شده توسط پروفیسور سیف الدین کارا؛^۴

۵- امام شناسی در اندیشه اسلامی شیعه دوازده امامی؛ ارائه شده توسط هادی قزوینی از دانشگاه کالیفرنیا جنوبی؛^۵

۶- مرگ و معاد؛ دیدگاه اسلامی با امام محمد طبرسی؛^۶

۷- صحیفه امام رضا (علیه السلام) به عنوان کانون ابهامی اعترافی؛ ارائه شده توسط دکتر جاناتان براون از دانشگاه جرج تاون؛^۷

4 - The Art of Coexistence in the Teachings of the Shi'i Imams" with Professor Seyfeddin Kara of Hartford Seminary

5 - Imamology in Twelver-Shi'ite Islamic Thought" with Hadi Qazwini, Ph.D. candidate at the University of South California.

6 - Death and Resurrection: The Islamic Perspective" with Imam Mohammed Tabarssi.

7 - The Sahifa of Imam Reza as a Centerpiece of Confessional Ambiguity" with Dr. Jonathan AC Brown of Georgetown

اندیشه سیاسی؛ ارائه شده توسط دکتر محمد صقا از دانشگاه شیکاگو؛^۱

۲- گنجینه دانش نصرت امین؛ پژوهشی در تفسیر قرآن شیعی از یک زن عالم قرن بیستمی؛ ارائه شده توسط خانم ماریا مسی از دانشگاه جورج میسون؛^۲

۳- رابطه شیعه و اهل سنت و بار تاریخی آن؛ دکتر کریم داگلاس کرو؛^۳

1 - Apocalypticism and the Mahdi in Early Islam: Between Sectarian Identity and Political Thought" with Mohammad Sagha, Ph.D. candidate in Islamic History and Civilization at the University of Chicago.

2 - Nusrat Amin's 'Treasury of Knowledge': Exploring the Shi'ite Qur'an Commentary of a 20th Century Female Scholar" with Dr. Maria Massi Dakake of George Mason University.

3 - The Sunni-Shi'i Relationship and the Burden of History" with Dr. Karim Douglas Crow, Scholar-Coordinator on Islamic Thought and Muslim Modernity for the Council for Research in Values and Philosophy in Washington, D.C.

سخن پایانی:

بدون شک کرسی شیعه شناسی امام علی (علیه السلام) از مهمترین گام‌های صورت گرفته در این حوزه است. این کرسی به نوبه خود فرصت بسیار بالایی جهت معرفی و شناساندن شیعه به جامعه آکادمیک غربی است. در کرسی‌های اسلام شناسی معرفی جعلی و تحریف آلود و در حالت خوش بینانه، معرفی ناقصی از تشیع به دلایل مختلفی اعم از جانبداری‌های فرقه گرایانه و یا ضعف دانش و منابع صورت می‌گیرد، کرسی امام علی (علیه السلام) این ظرفیت را دارد که نقش اصلی را در معرفی دقیق، درست و منطبق با واقعیات تاریخی از تشیع به مخاطبان و علاقه مندان ارائه نماید. بی تردید، این کرسی، فرصت حضور اساتید بنام شیعه را در بستر آکادمیک می‌تواند فراهم آورد.

البته لازم به ذکر است که (چنانچه در ابتدا گفته شد) این کرسی با کمک‌های مالی منابع متعدد مردمی ایجاد شده است از این رو نیاز دارد برای ادامه فعالیت، کمک‌های مالی کماکان تداوم یابد. یک حقیقت غیر قابل انکار وجود دارد و آن اینکه منابع مالی نقش تعیین کننده‌ای در تأسیس و توسعه مراکز علمی ایفا

۸- دوره شکل گیری اندیشه شیعی؛ ارائه شده توسط دکتر محمد صفا از دانشگاه شیکاگو؛^۱

۹- فقه برای اقلیت‌ها؛ فقه شیعه در غربت؛ ارائه شده توسط دکتر لیاقت تکیم از دانشگاه مک مستر؛^۲

۱۰- جنسیت و شریعت؛ ارائه شده توسط حیدر الحمودی از دانشگاه پیتسبورگ؛^۳

۱۱- آیا عموی مهربان من محکوم به فنا است؟ مباحثات پیرامون نجات [و سعادت اخروی] ابوطالب؛ ارائه شده توسط پروفیسور نبیل الحسین از دانشگاه پرینستون؛^۴

University.

1 - The Formative Period of Shi'i Thought" with Mohammad Sagha, a Ph.D. candidate at the University of Chicago and Professor Tehseen Thaver, Assistant Professor of Religion at Bard College.

2 - Fiqh for Minorities: Shi'i Law in the Diaspora" with Professor Liyakat Takin of McMaster University.

3 - "Sex and the Shari'a" with Professor Haider Ala Hamoudi of the University of Pittsburgh School of Law.

4 - Is My Kind Uncle Doomed? Debates on the Salvation of Abu Talib" with Professor Nebil A. Husayn, assistant instructor in the Near Eastern Studies Department at Princeton University and assistant professor of religion at the University of Miami.

این کرسی از طریق معرفی اساتید نخبه شیعی جهت تدریس در این کرسی و نیز ارائه منابع علمی مورد نیاز و ترجمه منابع مهم شیعی به زبان‌های دیگر جهت استفاده دانش پژوهان، مخاطبان و علاقه مندان شیعه پژوهی، اهتمام ورزید.

می‌کنند. امروزه ضعف مالی و یا عدم توجه شیعیان به این موضوع، فضا را در اختیار وهابیت به عنوان جریان رقیب تشیع داده است تا با حمایت‌های مالی از مراکز علمی، در حوزه‌هایی که تشیع وارد نشده بتواند ورود کند و پیشی گرفتن وهابیت از تشیع در این خصوص یک واقعیت تلخ است. امروزه عربستان سعودی به این موضوع به دید یک سیاست کاربردی می‌نگرد و با سرازیر ساختن منابع مالی به سمت دانشگاه‌های آمریکایی، از این محافل علمی برای تبلیغ عقائد خود استفاده ابزاری می‌کنند و حتی تلاش می‌کنند با همین ابزار مالی، رقبای خود را از صحنه بیرون کنند؛ چنانچه در همان آغاز تأسیس کرسی امام علی (علیه السلام) در هارتفورد، پیشنهاد اعطای سه میلیون دلار (معادل دو برابر مبلغ دریافتی دانشگاه جهت راه اندازی کرسی) را به مسئولان هارتفورد در ازای صرف نظر کردن از تأسیس کرسی داده بودند.^۱ از این رو باید این جریان را به عنوان یک تهدید بالفعل که ابزار مالی قدرتمندی دارد تلقی نمود.

همچنین باید به تقویت بنیه علمی

۱- این موضوع به نقل از عمار نخجوانی در دیدار با حجت الاسلام شیرازی در آذرماه ۱۳۹۵ در قم آورده شده است.

کنفرانس‌های بین‌المللی مطالعات شیعه در جهان: معرفی، چرایی حضور و راه‌های شناسایی

حسین بهرامی

مقدمه

در دهه‌های اخیر و به‌خصوص پس از انقلاب اسلامی ایران، افکار بسیاری متوجه شیعه شده و مفهوم شیعه، اعتقادات و دکترین، تاریخ، تراث و شخصیت‌های آن مورد پژوهش قرار گرفته است. به تناسب توجهات صورت گرفته، در دانشگاه‌ها و مراکز علمی تحقیقاتی هم به تدریج، مسئله شیعه و موضوعات مرتبط با آن به یکی از موضوعات پژوهشی تبدیل شده است. رشد این موضوع در آکادمیای بین‌الملل تا بدانجا پیش رفته که رشته دانشگاهی «شیعه‌شناسی» در بسیاری از دانشگاه‌های تراز اول جهان ایجاد گردیده و مراکز و دانشکده‌ها و پژوهشکده‌هایی برای پژوهش درباره شیعه به صورت خاص شکل گرفته است.

به تبع شکل‌گیری این مراکز، همه‌ساله مراسمات متعددی در فضای مطالعات شیعه در سرتاسر دنیا برگزار می‌گردد: کنفرانس‌های سالانه، سمینارها و میزگردهایی با موضوع شیعه‌شناسی یا موضوعات ذیل آن، کارگاه‌های آموزشی، دوره‌های مطالعاتی و جلسات سخنرانی متعدد که هر کدام به نوعی سعی در نقش‌آفرینی در فضای مطالعات شیعه دارند.

آشنایی با این فضای علمی و شناخت کنفرانس‌ها و دوره‌های معتبر به محققان

و دانش پژوهان مطالعات اسلامی و مطالعات تشیع کمک خواهد کرد تا بیش از پیش در این فضا نقش آفرینی کنند و به تصمیم سازان و مدیران مراکز علمی کمک می کند تا با شناختی بهتر برنامه های آموزشی را جهت دهی و هدایت کنند.

برنامه های مرتبط با شیعه پژوهی و شیعه شناسی در فضای آکادمیک را می توان در چند گروه دسته بندی کرد:

۱. کنفرانس های شیعه شناسی: برخی به صورت سالانه و برخی به صورت تک کنفرانس برگزار می شود.

۲. کنفرانس هایی با یک موضوع مشخص در مورد شیعه، اعتقادات، مناسک و فرقه ها

۳. کارگاه ها و مدارس فصلی کوتاه مدت

معرفت شیعه در نظر دارد جهت آشنایی مخاطبین محترم با کنفرانس های معتبر شیعه و مباحث کلیدی مرتبط با حضور در این کنفرانس ها، در چندین شماره به این موضوع پردازد. زین رو، این مقاله ابتدا به معرفی سه کنفرانس مهم شیعی و پس از آن به مبانی و اصول شرکت در

کنفرانس های معتبر و راه های شناسایی این کنفرانس ها می پردازد:

بخش اول: معرفی مهم ترین کنفرانس های مطالعات شیعه

همانگونه که بیان شد، کنفرانس های متعددی در حوزه شیعه در جهان در حال برگزاری است که این شماره به برخی از مهم ترین کنفرانس های شیعی خواهد پرداخت:

کنفرانس مطالعات شیعه، کالج اسلامی لندن^۱

بی شک یکی از مهم ترین کنفرانس های شیعه شناسی در دنیا در سال های اخیر کنفرانس مطالعات شیعه کالج اسلامی لندن بوده است. این کنفرانس در سال ۲۰۱۵ به صورت رسمی آغاز به کار کرد و در پنج جلسه به مباحث «شیعه و آموزش مدرن»، «شیعه و مطالعات سنتی»، «شیعه، انسان شناسی و مناسک»، «شیعه در فضای اقلیت» و «رویکردهای به شیعه در فضای آکادمیک غرب» پرداخت. ۱۴ مقاله در این کنفرانس ارائه شد.

مقالات منتخب این کنفرانس در ژورنال اختصاصی کالج اسلامی لندن^۲ منتشر می شود.

1. Annual Conference on Shi'i Studies
2. Journal of Shi'a Islamic Studies